

nu trebuie să evolueze; adaptează mediul nevoilor și scopurilor sale și crește puterea operațiilor minții sale prin tehnologie. Toate acestea dovedesc că omul a făcut un salt față de restul lumii vii. El va conserva, menține și reface biosfera cu aceeași prețuire față de lumea vie.

Referințe bibliografice

1. Roney Anne. În 15 minute filosof. București: Editura Trei, 2017, p.141.
2. Filosofie. Idei fundamentale. București: Editura Litera, 2020, p.283.
3. Totul despre filosofie. București: Editura Litera, 2021, p.191.

STRESUL DE ACULTURAȚIE ÎN CONTEXT MULTICULTURAL

Stela Spînu, dr. în filologie, conf. univ.

Catedra de filosofie și bioetică, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Chișinău, R. Moldova

ID-ul ORCID: 0000-0003-4065-3463

stela.spinu@usmf.md

ACCULTURATION STRESS IN A MULTICULTURAL CONTEXT

Acculturation is a slow process of learning and adapting to a new culture, contributing to the remodeling of consciousness and being in the bosom of the correlation with the attitude of individuals of their own culture and value. Acculturation can contribute to the enrichment of one's identity, or it can become or threaten that identity. Acculturation stress is associated with a failure to adapt, generated by the inability to adjust to another culture.

„Stresul provine nu din situații, ci din modul
în care răspunzi la acestea”
(Brian Tracy)

Procesul de globalizare, care inițial a dominat doar sfera economică, ulterior a determinat profunde transformări sociale, politice și culturale, având un impact semnificativ asupra culturilor naționale prin uniformizarea acestora și conturarea unei culturi globale. Zygmunt Bauman, sociolog și filosof polonez, susținea: „Globalizarea reprezintă destinul implacabil spre care se îndreaptă lumea, un proces ireversibil care ne afectează pe toți în egală măsură și în același mod”.

Fiind o provocare pentru omenire, globalizarea își are atât părțile sale pozitive, cât și negative. Referindu-ne la efectele pozitive ale acesteia, semnalăm libera circulație a persoanelor, dialogul eventual cu purtători de diverse credințe, valori, tradiții etc., posibilitatea de continuare a studiilor în instituții de învățământ din străinătate, schimbul reciproc de experiențe și bune practici, dar și oportunitatea stabilirii cu traiul temporar sau permanent într-o țară sau alta.

Pentru a ne regăsi în noua realitate politico-economică și socio-culturală, urmează să depășim *procesul de adaptabilitate*, care presupune trecerea prin *enculturalitate* (familiarizarea cu valori, norme, obiceiuri, specifice noii culturi) și *aculturalitate* (învățarea și adaptarea la o nouă cultură).

1. Aculturalitatea – consecință a globalizării culturale. În literatura de specialitate, *aculturalitatea* a devenit obiect de studiu începând cu anii 1935-1936. Antropologii americani au utilizat acest concept pentru a desemna „un set de schimbări, ce au loc în procesul întâlnirii unor societăți cu tradiții culturale diferite” [1]. Inițial, *aculturalitatea* era conceptualizată ca un proces unidimensional, unidirecțional și ireversibil de deplasare către noua cultură mainstream, departe de cultura etnică originală. Ulterior, prin efectuarea mai multor cercetări, s-a demonstrat că *aculturalitatea* este un proces complex bidimensional, bidirecțional, în care asimilarea în cultura mainstream nu este singurul mod de aculturare. Cu alte cuvinte, echivalarea *aculturației* cu *asimilarea* este pur și simplu inexactă [2]. Potrivit „Enciclopediei Britanice”, *aculturalitatea* desemnează nu doar transferul de artefacte, valori, obiceiuri, credințe de la un grup cultural la altul, dar și rezultatele acestor difuzări. Deci, indiferent de voința fiecăruia, contactele culturale își vor lăsa amprenta și vor influența identitatea culturală a indivizilor.

Definind conceptul de *aculturalitate*, Dina Birman și Dorothy Addae susțin că acesta se raportează la schimbarea culturală, care are loc ca urmare a contactului cu noua cultură: în sociologie, de exemplu, se referă la procesul prin care grupurile de imigranți sunt încorporate în societatea mai largă de-a lungul generațiilor; în psihologie, accentul este pus pe înțelegerea modurilor în care indivizii se schimbă ca urmare a contactului cultural [3]. Respectiv, contactul cultural va duce la o schimbare culturală a individului, respectiv a grupului din care face parte. Unele valori, norme, tradiții vor deveni, treptat, comune, fiind depășite diferențele. Din această perspectivă, *aculturalitatea* este un proces bidirecțional, care are loc atunci când două grupuri etnoculturale se află în contact de durată unul cu celălalt; respectiv,

atât grupurile culturale dominante, cât și cele minoritare sunt influențate de contactul intercultural și, în consecință, își modifică anumite aspecte ale culturii lor ca mod de adaptare” [4].

Prin urmare, *aculturalitatea* reprezintă un proces bidirecțional lent de învățare și adaptare pe termen lung la o nouă cultură, ce implică remodelarea conștiinței (care poate include în sine toate formele de identitate), fiind în strânsă corelație cu atitudinea indivizilor față de propria cultură și valoare. Aceasta poate contribui la îmbogățirea propriei identități (individuale/de grup) sau poate deveni o amenințare la adresa acesteia. Totul depinde de scopul propus și context.

2. Stresul de aculturație – eșec în comunicarea interculturală. Atunci când ne aflăm în mediul nostru cultural, alături de oamenii ce împărtășesc aceleași valori, tradiții, religii etc., ne simțim în siguranță, suntem liberi, degajați și încrezuți. Detașându-ne de cultura de origine, devenim panicați, dezorientați și nesiguri. Această stare, de regulă, provoacă *stresul de aculturație*, o consecință a tensiunii și a anxietății, rezultată din contactul persoanei cu o nouă cultură și a sentimentelor de singurătate, confuzie și neputință, cauzate de pierderea indiciilor culturale obișnuite și a regulilor sociale [5].

Firește, *stresul de aculturație* nu are doar consecințe negative, susține Ikonnikova N. K. [6]. Acesta este un răspuns normal al omului la nevoia de adaptare la noile condiții. Cu toate acestea, procesul de adaptare poate fi unul dificil, greu de depășit. Acest fapt i-a îndemnat pe oamenii de știință de la începutul anilor '90 să utilizeze conceptul de *stres de aculturație*, o reacție patologică de „dor de acasă” (*Homesickness*), care reprezintă, în fapt, un eșec de adaptare, generat de incapacitatea de racordare la o altă cultură, și se datorează unei stări psihice interne, care interferează și blochează posibilitatea ajustării [7].

Referindu-ne la Republica Moldova, semnalăm prezența *stresului de aculturație* la studenții străini, care au ales să-și continue studiile la USMF „Nicolae Testemițanu”. Acești tineri au mai puține șanse de a-și contacta prietenii și familia, nu cunosc limba, religia, specificul cultural, nu conștientizează diferențele dintre sistemele educaționale etc. Această stare le provoacă stresul de aculturație, ei devenind nostalgici, nesiguri și impasibili.

Pentru depășirea tensiunii și anxietății, rezultată din contactul cu o nouă cultură, propunem:

- organizarea, în prealabil, a discuțiilor formale și informale cu tinerii ce doresc să-și continue studiile în țara noastră, acestea fiind axate pe

similitudinile și diferențele culturale și educaționale existente;

- la venirea în țară, sunt benefice evenimentele organizatorice, care i-ar familiariza pe tineri cu istoria universității, specificul activităților didactice și relațiile dintre studenți, profesori – studenți;
- ulterior, orele de limbă română, dar și evenimentele culturale și științifice, organizate în comun cu studenții basarabeni, ar facilita comunicarea între tineri, fiind redusă distanța interculturală și depășit stresul de aculturație;
- introducerea în planul de învățământ a disciplinei „Comunicarea interculturală” i-ar familiariza cu diferențele dintre culturi și provocările lumii contemporane, ar facilita cultivarea unei sensibilități interculturale în vederea interacțiunii cu noua cultură, a capacității de a transmite și provoca emoții pozitive.

Referințe bibliografice

1. Cobianu-Băcanu, M. Aculturația: semnificații, caracteristici, procese. 2012. In: <https://ziarulnatiunea.ro/2012/01/04/aculturația-semnificatii-caracteristici-procese/> (accesat: 12.06.2022).
2. Benet-Martínez, V. Multicultural Identity: What It Is and Why It Matters. 2010. In: https://www.researchgate.net/publication/232460772_Multicultural_Identity_What_It_Is_and_Why_It_Matters (accesat: 12.06.2022).
3. Birman, D. et al. Acculturation, Transitions: The development of children of immigration. 2016. In: https://www.researchgate.net/publication/281451003_Acculturation (accesat: 12.06.2022).
4. Neșțian, S. et al. Ghid de interculturalitate în contextul Serviciului European de Voluntariat. 2020. In: <https://www.intercultural.ro/wp-content/uploads/2020/05/Ghid-de-interculturalitate-in-contextul-SEV.pdf> (accesat: 12.06.2022).
5. Oberg, K. Culture shock: Adjustments to new cultural environments. 2008. In: https://www.researchgate.net/publication/261613753_Culture_Shock_and_Cultural_Adjustment/ (accesat: 12.06.2022).
6. Ikonnikova, N. Mecanisme ale percepției interculturale. În: Revista de studii sociologice. 1995, nr. 11, p.56.
7. Borosanu, A. Aspecte antropologice ale unor repere bio-culturale în perioada de tranziție socio-economică în satul românesc; influențe ale modelelor culturale vest-europene. 2020. In: http://www.cesindcultura.acad.ro/images/fisiere/rezultate/postdoc/rapoarte%20finale%20de%20cercetare%20stiintifica%20ale%20cercetatorilor%20postdoctorat/lucrari/Borosanu_Adriana.pdf (accesat: 12.06.2022).